



Реформским процесима може се постићи мања, професионалнија и делотворнија војска. А да ли и опремљенија? Када је о томе реч, све очи су упрте у Управу за развој. Њен је рад олакшан чињеницом да су *Стратегијским прегледом одбране* тачно предвиђени средњорочни и дугорочни приоритети, али то неће бити довољно ако држава не обезбеди редовно финансирање.

Генерал-мајора Милоја Милетића “талас реформе” је у кратком времену носио са једне на другу дужност: најпре је био начелник Управе артиљерије, па начелник Управе за обуку, да би данас постао први човек веома важне управе у Генералштабу – Управе за развој, познате као Г-5. На место начелника постављен је у време када је афера “панцир” баш из њихових редова именовала прве виновнике, а генерал је својом ведрином и принципијелношћу удахнуо свима нову енергију.

Та управа, попуњена млађим официрима који су се већином усавршавали и школовали на разним курсевима у иностранству, ухватила се у коштац са бројним задацима који су на њу пренети гашењем родовских управа некадашњег генералштаба и додавањем нових обавеза проистеклих из реформе система одбране. Она је носилац развоја



неколико програма (двадесетак) проистеклих из *Стратејског прегледа одбране*, а један је *Развој и опремање Војске средствима НВО*.

– До сада се много тога променило. Ја сам у војсци око 30 година и ми смо стално у неким реформама, а нисам сигуран да смо их у потпуности завршили – каже на почетку разговора генерал Милетић. – Не могу да кажем да ћемо и ову завршити, али је извесно да плански улазимо у реформе и тачно знамо шта хоћемо – дефинисали смо у потпуности стање у коме се налази систем одбране, циљеве које желимо остварити и, оно што је најбитније, трасирали смо у начелу путеве којима ћемо до њих доћи. То је оно по чему се та реформа разликује од садашњих. Предстоји усвајање *Стратејског прегледа одбране* у Скупштини и важно је да тај документ касније не буде предмет персоналних промена. Паралелно с тим тече и програм сарадње са НАТОом.

Стратејским прегледом одбране Републике Србије истакнуто је да је један од главних циљева реформе техничка модернизација и опремање наше војске савременијим средствима НВО. Знају ли се приоритети?

– *Стратејским прегледом одбране* плански је обезбеђен стабилан оквир за средњорочно и дугорочно планирање система одбране, а важан део представља опремање, модернизација и развој средстава НВО. Тим документом дефинисани су приоритети опремања, тако да је до 2010. године акценат на модернизацији садашњих средстава НВО, а од 2010. до 2015. године на опремању савременијом војном техником.

УТИЦАЈ ВАЖНОГ ДОКУМЕНТА

Имајући у виду пројекцију буџета и висину средстава, ми смо се определили да до 2010. тежиште буде на модернизацији сложених борбених система, потребних новим мисијама и задацима војске, а то се пре свега односи на модернизацију ловачких и транспортних авиона, борбених и транспортних хеликоптера, командно-информационих система, заштитне опреме војника, стрељачког наоружања специјалних јединица, ракетних система ПВО “куб”, самоходних хаубица и артиљеријске муниције. Модернизација наших средстава најпре подразумева промену система уређаја везе како бисмо имали савремене уређаје с којима можемо да комуницирамо са армијама у окружењу током заједничких операција.

Кључни правци развоја, модернизације и опремања између 2010. и 2015. на нивоу Генералштаба јесу набавка савремених комуникационих система, развој командно-информационих система, развој и опремање системима за електронско извиђање. У Копној војсци ће се, за повећање брзине реаговања и успешност ватре развити систем за праћење и процену ситуације и дејство у реалном времену, повећаће се заштита војника развојем и опремањем савременом заштитном опремом, а мобилност снага опремањем оклопним борбеним возилима точкашима и неборбеним возилима. Модернизоваће се самоходна артиљеријска оруђа, развити нове врсте муниције, побољшати противнуклерано, противхемијско и противбиолошко обезбеђења развојем и опремањем савременим заштитним средствима, опремити специјалне јединице новим средствима...

У ваздухопловству и противваздухопловној одбрани планиран је развој центра за контролу ваздушног простора, опремање транспортним и борбеним хеликоптерима, савременим транспортним и вишенаменским авионима, ракетним дивизионом ПВО средњег домета, модернизоваће се садашње перспективне ваздухопловне платформе и купити средства за трагање и спасавање. И све то понajвише зависи од једног – стабилног финансирања.

Рачуница говори о томе да нема модернизације ако се од годишњег војног буџета не одвоји бар петина за развој и опремање. На који проценат се реално може рачунати у нашим условима?

– Више година уназад за развој и опремање наше војске издвјано је мање од пет одсто буџетских средстава, што је за последицу имало технолошко заостајање. Велики број средстава НВО технолошки је застарео и превазиђен, и то битно утиче на стање општих могућности снага одбране. Финансијски оквир који је разрађен у *Стратејском прегледу одбране* предвиђа постепено повећање буџетских средстава за развој и опремање. Ми планирамо да у 2007. тај проценат буде 10 одсто, а да се од 2008. до 2010. повећа на 12 одсто. Ти проценти нису дати напамет, већ на основу анализа и реалне финансијске процене.

Наш је циљ да до 2015. достигнемо ниво до 20 одсто. Поређења ради, нама суседне земље, чланице НАТОа су за развој и опрема-

НОВИ СИСТЕМ

До 2015. године примењиваће се нови систем развоја и опремања Војске средствима НВО заснован на критеријума: функција и значај система, односно средства, приоритет, могућност производње, развоја или набавке и цена коштања.

ње у 2005. издвајале 17 одсто буџетских средстава, док је тај проценат код европских чланица био око 20 одсто. Сједињене Државе и Велика Британија издвајале су око 24 одсто. С обзиром на све проблеме које имамо и могућности за финансирање, ми до 2010. вероватно нећемо моћи то да достигнемо и реално је очекивати издвајање од 12 одсто. Рачунамо да ћемо моћи више да издвојимо 2010. године, када будемо имали стабилно стање у Војсци, у смислу организације, формације, попуње јединица и социјалног стања. До тада би издвајање за потребе одбране требало да буде 2,4 одсто бруто-националног дохота.

Озбиљно се рачуна и на ванбуџетска средства, пре свега на она која ће се добити конверзијом или продајом војних непокретности. Зна ли се већ сада колики проценат ће се добити за развој и опремање?

– Морам опет да кажем да се целокупни Стратегијски преглед одбране и сва финансијска улагања заснивају на реалним проценама и за висину буџетских средстава од 2,4 одсто бруто-друштвеног производа. Али ми рачунамо и на допунске изворе финансирања – од продаје вишкова непокретне имовине по основу Мастер плана Владе Републике Србије, и од продаје вишкова покретне имовине, углавном неперспективних средстава НВО.

Пореска управа Републике Србије проценила је те објекте, а Дирекција за имовину Републике Србије са Управом за инфраструктуру МО разрадила је план конверзије тих објеката до 2008. године. Наш став, дакле став МО и Војске, јесте да се од укупно прибављених средстава од продаје вишкова војних објеката 30 одсто искористи за развој и опремање, односно за модернизацију наших јединица.

А шта је са покретном имовином? До ли сте већ добили нешто од пара после продаје и уништења једног дела вишка средстава НВО?

– Део војне опреме је отуђен и за то нисмо добили нека знатнија средства, а она су због нестабилног финансирања углавном коришћена да Војска преживи и да се покрију минуси на неким рачунима, углавном око опште потрошње и стандарда војника.

Сада конкретно дефинишемо перспективност средстава којима Војска располаже. Кад то завршимо, тачно ћемо знати шта нам је потребно и у шта ћемо улагати (у одржавање и ремонт). А оно што није перспективно нећемо ремонтовати и убрзаће се процес отуђења тих средстава. Оно што се може отуђити продајом, то ће се продати. И зна се да ће се те паре користити за набавку савременог наоружања и опреме.

ПЕРСПЕКТИВНИ ПРОЈЕКТИ

Ви сте начелник управе која представља, да тако кажемо, колективног тактичког носиоца. На којим задацима данас радите и који су пројекти проглашени за перспективне?

– У Стратегијском прегледу одбране дати су приоритети до 2010. године, и то је оно што ће се првенствено развијати. Тако да сада настављамо рад на развоју клипног авиона за почетну обуку пилота *ласта 95*. Актуелни су и модернизација и развој самоходних хаубица 122 mm и 155 mm, задаци из програма Модел опремања војника пешадије, рачунарска мрежа за обраду и пренос података у систему ваздушног осматрања и јављања, модернизација станице за вођење ракете ПВО система “нева”, истраживање ТВ и ИЦ глава за самонавођење ракета, истраживања у области ракетодинамике и у области балистике и класичног наоружања и муниције. Све је то планирано Стратегијским прегледом одбране и више ништа не радимо мимо њега.

Модел опремања војника пешадије у јавности је за-

У Управи за развој преваходно се планира, усмерава и прати развој и модернизација средстава НВО, планира опремање Војске тим и другим средствима – убојним, наставним и материјалним. У њој се израђује доктрина видова и правила ангажовања јединица, те планира организација и мобилизације војске.

мало компромитован афером “панцир”. Да ли се пројекат наставља и када можемо очекивати опремање нашег војника новом униформом и осталом опремом?

– Банке се не праве да би их криминалци пљачкали, али се ипак догоди да буду опљачкане. Према томе, модел опремања војника пешадије није компромитован афером “панцир”, бар ја тако мислим. Од тог пројеката ми нећемо одустати. Осамдесет одсто је завршено – произведена су средства НВО, обављена су завршна испитивања, донета су решења да се уведу у наоружање Војске Србије, и ту нема ничег спорног. Остало је 20 одсто средстава НВО која су у фази завршних испитивања у ТОЦ-у. Конкретно, питали сте за војничку униформу М-03. Она је урађена, на трупним је испитивањима и тренутно постоје проблеми техничке природе, јер у ТОЦ-у више не постоји стручна екипа која може да обави завршно испитивање, па смо принуђени да испитивања извршимо у институцијама изван Војске, у институцијама као што су “Центротекстил” из Београда, “Вунел” из Лесковца и сл.

Очекујем да ће до краја ове године бити завршена испитивања и преосталих средстава из програм Модел 21, а опремање би требало да почне 2007. године. Трбало би рећи да немамо финансијских средстава да целокупну нашу војску снабдемо одједном том опремом и тим наружањем, већ ће примат имати специјалне јединице. Ту опрему носиће и припадници наших јединица које буду ангажоване у мисијама подршке у изградњи и очувању мира у свету.

Ако се одлучи да се, као епилог афере “сателит”, од Израела купе нека друга средства НВО, да ли Управа за развој може да утиче на избор те опреме?

– Ја не волим да одговарам на питања шта би било кад би било, јер заиста немам поузданих информација да је било притисака на нас да уземемо из Израела оно што нам није потребно. Али знам нешто друго. Министар одбране је формирао мешовиту комисију за војно-техничку сарадњу са Израелом и, стицајем околности, председник сам тог дела наше комисије за сарадњу са Израелом. Ми ћемо почетком јула имати разговоре с њима и могу да кажем да поуздано нећемо купити од њих оно што нам није потребно и што није зацртано као приоритет у развоју и опремању наше војске. То тврдим. Срећна околност је да ако будемо за те паре морали нешто да уземемо, имамо шта, посебно кад су у питању командно-информациони системи, средства везе... И тај се проблем може превазићи на обострано задовољство.

Рекли сте да је до 2010. године акценат на модернизацији садашњих средстава НВО. Али како осавремени тенк М-84 ако је за то потребно око два милиона долара?

– Тај пројекат осавремењивања нашег тенка М-84 рађен је раније и подразумевао је комплетну модернизацију. Било је покушаја да се осавремени по угледу на тенкове развијених земаља као што су *леклерк, абрамс, леопард* или Т-90 С, али ми данас нисмо у ситуацији да се утркујемо с моћнима, нити нам је то потребно. И овакв М-84 један је од најсавременијих тенкова на овим просторима и ниједна земља у окружењу нема бољи од нашег, па зашто бисмо ми уложили толика новца. Потребно је да променимо уређаје везе на том тенку, потом можемо у једном делу да модернизујемо систем за управљање ватром, а ако буде било новца или потребе, можемо га и даље модернизовати по деловима. У овом тренутку не постоји потреба да се модернизује цео тенк. Морамо разумније трошити оно мало пара што имамо и дефинитивно, до 2010. неће бити неопходних улагања.

Финансијски оквир пројектован је да задовољи прву и трећу мисију Војске – одбрану Републике Србије од војних изазова, ризика и претњи безбедности, и подршку цивилним властима у супростављању невојним претњама безбедности. Кад је реч о мисији учешћа у изградњи и очувању мира у региону и свету, неопходно је обезбедити додатна финансијска средства за ангажовање Војске.



Ако желимо да уђемо у Партнерство за мир или НАТО, мораћемо да унифицирамо и калибре. Код артиљерије то није проблем, јер имамо оруђа калибра и 105 mm и 155 mm, али код оклопно-механизованих јединица јесте. У земљама НАТОа максимални калибар за тенк је 120 mm, а наш М-84 има 125 mm. Да ли ћемо га мењати?

– То може да буде проблем убудуће, али тренутно, кад је у питању приступање Партнерству за мир и приближавање НАТОу, нема препрека, а неће бити ни услов за улазак у НАТО. Бар не за сада. Ако касније то буде од нас тражено, урадићемо. Помињана модернизација тенка од око два милиона долара подразумевала је замену цеви, али је сада бесмислено да мењамо цев код топова који су испалили мање од стотину пројектила и цеви су практично нове. О прилагођавању калибра размишљаћемо кад режим цеви буде истекао и кад се оне буду морале мењати. Ми заиста сада морамо да водимо рачуна о цени, јер не мења се само цев, већ морамо променити и муницију, и много другог, а то кошта.

ЖЕЉА ЈЕДНОГ АРТИЉЕРЦА

Помињали сте да су нам средства прилично застарела. Да ли то важи и за артиљерију?

– Артиљеријски системи нису најсавременији али нису ни превиђени. И ако погледамо наше окружење, ми ипак располажемо респективним снагама за подршку, посебно артиљеријским снагама. Оно што се од тих средстава сматра перспективним, то су самоходна хаубица 122 mm, самоходни вишецевни лансери ракета 128 mm огањ, топ-хаубице 152 mm нора, одређени ракетни системи које имамо и које ћемо сачувати, а остало ћемо огласити сувишним и поступити у складу са прописаном процедуром.

Познато ми је Ваше занимање за развој самоходне хаубице нора Б-52. Да ли је то жеља једног артиљерца или начелника Управе за развој који размишља о опремању Војске и таквим средством?

Наставља се развој клипног авиона за почетну обуку пилота ласта 95. Неколико месеци смо анализирали развој тог програма и дефинитивно донели одлуку да започето наставимо. Проценили смо да ћемо добити један добар школски авион за почетну обуку пилота, а то нам је неопходно.

– Као начелник Управе за развој не могу да размишљам искључиво као артиљерац. Управа је, како што сте рекли, колективни тактички носилац за све видове и родове и морамо да гледамо на све истим очима, али крв није вода и не мислим да је само моја жеља да имамо тај систем, већ реалност. И Стратејским прегледом одбране предвиђен је развој самоходних хаубица. Нора Б-52 је систем који се успешно развија, у пројекат је укључено више фирми и научних установа, и искрено се наддам, као неко ко је био артиљерац, да ћемо своју војску опремити њиме. Али не до 2010. године.

И Стратејским прегледом одбране предвиђен је развој самоходних хаубица. Нора Б-52 је систем који се успешно развија, у пројекат је укључено више фирми и научних установа, и искрено се наддам, као неко ко је био артиљерац, да ћемо своју војску опремити њиме. Али не до 2010. године.

Научноистраживачке установе у Војсци, на које се ваша управа ослања при остваривању развојних задатака, а то су Војнотехнички институт и опитни центри, остали су у прошлогодешњем смањењу Војске без дела кадра. Да ли те установе данас имају снагу да развијају и испитују средства НВО?

– Чињеница је да су се Војска и њене установе бројчано смањиле, али то је више била рационализација у смислу ослобађања од оног дела кадра који није уско везан за струку и специјализован за одређене области. Да смо и после рационализације сачували довољно кадра који ће наставити рад и на сложеним пројектима, доказује и поменути развој норе Б-52. Друга битна ствар је да се целокупни развој средстава НВО више не може заснивати само на раду Војнотехничког института. Много пројеката развија се у сарадњи са машинским факултетима у Београду и Новом Саду, те са другим институтима и научним установама. Реорганизоваће се и опитни центри у којима се испитују средства НВО тако што ће од три садашња бити формиран један – Технички опитни центар Војске Србије. На тај начин у њима ће се смањити управни кадар, а објединити стручни и научни. Извесно је да се та реорганизација неће негативно одразити на њихов рад и ја се наддам да ћемо и убудуће имати ваљане оцене о квалитету нашег наоружања. ■

Мира ШВЕДИЋ
Снимео Горан СТАНКОВИЋ